

Alpinizem uvrščen na seznam svetovne kulturne dediščine človeštva

Naveza – simbol moštvenega duha v alpinizmu.

Organizacija Združenih narodov za izobraževanje, znanost in kulturo (UNESCO) je na seznam nesnovne svetovne kulturne dediščine uvrstila alpinizem. Pobudo za vpis na Unescov seznam so dale Francija, Italija in Švica.

Kirgiška kočja, norveški plesi, sedaj pa še alpinizem – prav na mednarodni dan gora, 11. decembra 2019, je UNESCO na seznam nesnovne svetovne kulturne dediščine človeštva uvrstil tudi alpinizem. Na prvi pogled morda neobičajna odločitev, saj so na seznamu predvsem redke tradicije in običaji, ki jih je bilo vredno zavarovati. Unescova definicija alpinizma govori o »*umetnosti osvajanja vrhov in sten v visokogorju v vseh letnih časih, na skalni ali ledeni površini*«. Ne glede na nujno potrebne tehnične in psihološke sposobnosti definicija izpostavlja tudi etična načela in estetske vidike tradicionalne alpinistične dejavnosti, ki je doma prav v Alpah. To vključuje tudi načelo plezanja v navezi kot simbol moštvenega duha ter medsebojno pomoč in lastno odgovornost – kakor tudi to, da alpinisti v gorah za seboj ne puščajo sledi.

Med idealizmom in prilaščanjem

A v zadnjem času smo vedno znova priča situacijam, ko se alpinizma polašča turizem – nazoren primer za to je helikoptersko smučanje. Konkurenčna in tekmovalna miselnost se širi tudi po alpski sceni. Da Unescova definicija alpinizma izraža odklonilno stališče do takih pojavov in da poudarja zlasti vrednote sožitja in odgovornega ravnanja z naravo, je pozdravila tudi Katharina Conradin, predsednica CIPRE International, pri tem pa dodala: »Potrditev alpinizma, ki se je začel prav v Alpah, kot kulturnega dobra podpiramo, še pomembneje pa bi bilo, če bi te vrednote dobile večjo težo tudi v turizmu. Cilj ne sme biti, da bi sleherni košček Alp postal dostopen za turizem in gorske športe ter prilagojen našim potrebam.« Na splošno bo prilaščanje Unescovih priznanj s strani turizma povzročalo težave, kot se to že dogaja v Dolomitih/I, kjer je turizem za svoje interese izkoristil priznanje Unesca, katerega namen je bila pravzaprav zaščita dediščine. Tu nosi del odgovornosti tudi Unesco, saj bo moral varstvenim ciljem in trajnostnemu razvoju v upravljaljskih načrtih in strategijah odmeriti večji pomen, je opozorila Conradinova.

Konferenca o udejanjanju trajnostnosti v športih na prostem

Za udejanjanje načel trajnostnega razvoja v alpinizmu in športih na prostem se bodo zavzeli tudi udeleženci konference, ki bo 25. in 26. maja 2020 potekala v Prienu ob Chiemskem jezeru/DE. Konferenco bosta organizirala CIPRA International in Omrežje občin Povezanost v Alpah v okviru Alpske konvencije in imenu nemškega Zveznega ministrstva za okolje, varstvo narave in jedrsko varnost.

Viri in nadaljnje informacije:

www.srf.ch/news/panorama/alpinismus-ist-kulturerbe-es-geht-um-viel-mehr-als-sich-in-den-bergen-auszutoben (de), www.admin.ch/gov/de/start/dokumentation/medienmitteilungen.msg-id-77471.html (de), www.lalpe.com/lalpe-69-alpinisme-patrimoine-de-lhumanite/lalpe-69-alpinismus-kulturerbe-der-menschheit/ (de), www.zeit.de/entdecken/2019-12/weltkulturerbe-unesco-bergsteigen-alpinismus-uno (de), www.sueddeutsche.de/reise/alpinismus-unesco-immaterielles-kulturerbe-1.4722530 (de), www.lemonde.fr/sport/article/2019/12/12/l-alpinisme-est-desormais-inscrit-au-patrimoine-immateriel-de-l-unesco_6022574_3242.html (fr), www.repubblica.it/cronaca/2019/12/12/news/unesco_alpinismo_inserito_nella_lista_dei_beni_immateriali-243271546/ (it), <https://ich.unesco.org/en/RL/alpinism-01471> (en)

Stališče: Odločen ne smučarskemu cirkusu na ledenikih!

Caspar Schuler, sodirektor CIPRE International. (c) CIPRE International

Na Tirolskem želijo zgraditi največje smučišče na ledeniškem območju in to kljub dejstvu, da se ledeniki talijo. Predvidena vzpostavitev povezave med smučiščema v dolinah Pitztal in Ötztal presega zdrav razum, opozarja Kaspar Schuler, sodirektor sekretariata CIPRE International.

Drama se je začela leta 2009, ko je Hans Rubatscher iz avstrijskega Pitztala, kralj gorskih železnic in nepremičninski mogotec, o ideji prepričal svojega vsemogočnega nasprotnika iz Söldna v sosednjem Ötztalu, Jacka Falknerja, prav tako kralja gorskih železnic; od takrat dalje si namreč oba prizadevata za vzpostavitev povezave med svojima smučiščema in to prek ogromnega, doslej nedostopnega

ledeniškega območja.

Gorski svet v neposredni okolici Wildspitze, drugega najvišjega vrha v Avstriji, naj bi tako v prihodnjih letih brezobzirno uničili, saj naj bi tam zgradili pet sistemov žičniških naprav, razstrelili greben, postavili smučarski predor in sisteme za umetno zasneževanje, opravili planiranje terena in uredili še odlagalnišče za odkopni material – vse to s ciljem zgraditi okoli 64 hektarjev novih prog in to celo pod

pobočji, ki so ogrožena zaradi snežnih plazov. Z načrtovano povezavo bi nastalo eno največjih ledeniških smučarskih območij v alpskem prostoru.

Projekt, ki je nesporno temeljito načrtovan, bi, sodeč po rezultatih presoje vplivov na okolje, nepopravljivo uničil zelo občutljivo prvotno, naravno ohranjeno pokrajino. Projekt, katerega izvedba bi zahtevala 132 mio. evrov, se na splošno ne zmeni za načela Alpske konvencije, prav tako povsem prezre posamezne člene protokolov Alpske konvencije na področju turizma, varstva pokrajine in prometa.

In čemu vsa ta norost? Da bi se izpolnila želja dveh mogočnejšev v turistični branži – in to za vsako ceno.

Občine in tudi deželni parlament sicer niso popustili. Taka situacija bi včasih takoj zadostovala za jasno odločitev pristojnih oblasti, a od leta 2014 tudi v Avstriji poznajo dvostopenjsko sodno pristojnost, neodvisno od politike. Načrtovalce je to doslej bolj malo zanimalo, okoljevarstveniki pa so proti načrtovanemu projektu protestirali in javnost pozvali k podpisu peticije – zbrali so okoli 157.000 podpisov. Poleg tega je januarja Tirolski dnevnik ugotovil, da se je 70 odstotkov vprašanih izreklo proti načrtovanemu projektu.

Tam zgoraj je zaenkrat še vse tiho. V gorski pustinji vladajo drugačni vladarji: mogočni Mittelbergferner, Karles Ferner in Hangender Ferner, nekdanji za večnost ustvarjeni ledeniki so danes poleti goli, brez snega in iz leta v leto vse hitreje izginjajo. Čez 30 let naj bi na načrtovanem ledeniškem smučarskem območju popolnoma izginili, potem ko so omogočili nastanek krhkega življenja na predpolju ledenika, ki je polno mlak, v katerih odsevajo gore. In tukaj naj bi skupaj z akumulacijskim jezerom zrasedel trinadstropni »center«, osrednja točka in križišče novega smučišča.

16. januarja 2020 smo lahko prebrali, da je bila obravnava okoljske neoporečnosti projekta na prvi stopnji preložena za nedoločen čas. A pitztalski kralj in ötztalski cesar sta stopila korak nazaj in tik pred zdajci podala predlog za ustavitev postopka, saj naj bi želela »opraviiti nove nujne preiskave na terenu, tudi v razmerah brez snega«. Je to znak razumnosti ali pa želita le zmanjšati obseg prvotnega načrta? Kot je sporočila tirolska deželna vlada, naj bi zdaj prišlo do revizije projekta. Morda so s tem res preprečili sramotno škodo, ki bi jo zaradi izgube ugleda, zaradi kršitev Alpske konvencije, utrpel avstrijski turizem, a kaj, ko zgodba o gornjem projektu še zdavnaj ni končana.

Iščejo se primeri dobre prakse na področju trajnostne gradnje

Tretje mesto »Constructive Alps« 2017: Kulturni in družbeni dom Caltron, Cles/It. © Mariano Dellago

Mednarodna arhitekturna nagrada »Constructive Alps« razpisuje že peti natečaj, za zgledne projekte trajnostne gradnje in prenove v Alpah. Rok za oddajo natečajnega prispevka je 14. marec 2020.

Zgodovino natečajev za mednarodno arhitekturno nagrado »Constructive Alps« so doslej zaznamovali najrazličnejši konceptualni sklopi, kot so cenitev energetske učinkovitosti in okolju prijazni gradbeni materiali, izboljšanje funkcionalnosti jedrov sosedovih vasi ali soočanje z družbenoekonomsko tematiko. Naš alpski svet se vrti naprej, a vprašanje, kako se tukajšnje skupnosti spoprijemajo s trajnostnimi izzivi na področju arhitekture, ostaja in hrepeni po odgovorih. Posledice podnebni sprememb so več kot očitne in cilji, ki bi jih bilo treba doseči v boju proti posledicam, ostajajo

neuresničeni. Urbanizacija pokrajine in odseljevanje prebivalstva s podeželja ostajata stalnica. Ekstremni vremenski dogodki, izginjanje identitete lokalne gradbene kulture, množični turizem, demografske spremembe in digitalizacija predstavljajo le nekaj vidikov spreminjajoče se stvarnosti, ki nosijo odmevne posledice in terjajo, da se nanje ustrezno odzovemo. Ali gre za glasnike temačne prihodnosti? Sigurno smo si, da temu ni tako.

V okviru petega natečaja za mednarodno arhitekturno nagrado »Constructive Alps« se strokovna žirija izbira najrazličnejše projekte, temelječi na širokem spektru pristopov. Nagradni sklad tudi tokrat znaša 50.000 evrov. Denarno nagrado bodo prejeli trije najboljši prispevki, ki bodo strokovno žirijo prepričali s kakovostjo in inovativnostjo. Vsiljive in predvsem zgledno udejanjene arhitekturne zasnove v praksi bodo predstavljene na potujoči razstavi, ki bo v okviru natečaja in dogodkov gostovala po vseh državah alpskega loka.

K vam, cenjenim arhitektom, arhitektkam, investorjem in investitorkam zatorej kličemo: »Naj vaše zamisli razsvetlijo vesoljni alpski svet!«

www.constructivealps.net

Uspešna kombinacija: s ceste na železnico

Izdelano v projektu: priročnik z inovativnimi rešitvami in pristopi za kombinirani tovorni promet na območju Alp. (c) Michael Gams, CIPRA International

Preusmeritev tovornega prometa, ki potuje čez alpsko območje, s cest na železnico je izvedljivo tako v tehničnem kot v političnem pogledu. Kako to uresničiti v praksi, kaže projekt AlpInnoCT.

Obseg prepeljanega tovora čez alpsko območje, od tega več kot dve tretjini po cesti, je v letu 2018 znašal 223,5 mio. ton in prav stalna rast obsega tovornega prometa je eden ključnih problemov, s katerimi se soočajo Alpe kot občutljiv ekosistem. Špediterji, upravljavci pristanišč in upravni organi se te težave zavedajo. Triletni projekt *AlpInnoCT* je združil vse akterje, ki so na sedmih srečanjih v okviru dialoške platforme v organizaciji CIPRE razpravljali o ukrepih za preusmeritev tovornega prometa s cest na železnico. Rezultat je zbirka orodij za ukrepanje (*Toolbox of Action*), večjezični priročnik s predlogi za tehnične in politične rešitve. Po besedah Kasparja Schulerja, sodirektorja CIPRE

International, so ti namenjeni vsem udeleženi stranem, tako da bo končni rezultat vzajemnega sodelovanja povečanje obsega tovora na železnici in njegovo zmanjšanje na cesti.

Pilotne povezave in souporaba vagonov

Priročnik obsega tehnične pilotne ukrepe, kot so skupna uporaba vagonov ali elektronska izmenjava podatkov v železniškem prometu, katerih izvedljivost je bila v praksi preizkušena na dveh pilotnih povezavah. Poleg tega je na čezalpskem transportnem koridorju Trst – Beljak – Bettembourg septembra 2019 prevozno podjetje TX Logistik skupaj s tržaškim pristaniščem začelo preizkušati nov sistem, ki skrajšuje postopek oddaje tovarne enote.

Premagati politične ovire

Medtem ko tovorni vlaki na nekaterih mednarodnih progah dosegajo tudi do 200 km/h, pa je njihova hitrost na relaciji med Bolzanom in Brennerskim prelazom ponekod samo 60 km/h. Če naj bi rešili podobne probleme, bo torej treba najprej posodobiti železniško infrastrukturo. V ta namen je nujna podpora politike, kot ugotavlja priročnik. Dr. Karin Jäntschi - Hauke iz bavarskega prometnega ministrstva, vodilnega projektnega partnerja, je trdno prepričana, da bodo rezultati projekta *AlpInnoCT* prispevali k preusmeritvi tovarnega prometa v korist železnice. Sredi novembra 2019 je v Bruslju/B potekala konferenca ob zaključku projekta, ki so se je udeležili tudi člani Evropske komisije.

Priročnik in druge informacije o rezultatih, predstavljenih v projektu *AlpInnoCT* (*Inovacije kombiniranega transporta v alpskem prostoru/Alpine Innovation for Combined Transport*) so objavljeni na <https://www.alpinnoctoolbox.eu/>.

Nadaljnje informacije:

www.cipra.org/sl/cipra/international/projekti/tekoci-projekti/alpinnoct , www.alpine-space.eu/projects/alpinnoct/en/home (en)

» Ostajamo na tleh «

"Ostajamo na tleh – leto brez leta 2020" (c) CIPRA International

Alpe je mogoče raziskovati in odkrivati tudi z vlakom – udeležencem projekta Youth Alpine Interrail je prav potovanje brez uporabe letalskega prometa omogočilo nepozabna in raznolika doživetja.

Kaj pomeni trajnostno potovanje, so udeleženci *Youth Alpine Interrail (Yoalin)* v preteklem letu sami preizkusili v praksi. O svojih izkušnjah, idejah in predlogih, kako uresničevati trajnostno mobilnost, se je šestnajstčlanska delegacija decembra v Ljubljani pogovarjala z Markom Mavrom, državnim sekretarjem na slovenskem ministrstvu za okolje in prostor, in mu med drugim predlagala vzpostavitev enotne alpske vozovnice, ki bi veljala v vseh alpskih regijah.

Nekateri udeleženci projekta *Yoalin* bodo kritičen odnos obdržali tudi v letu 2020, saj se bodo odpovedali potovanjem z letalom. Pri letu iz Ljubljane do Zürich nastane 83,68 kilogramov emisije CO₂, kar je štirikrat več emisij kot pri potovanju z vlakom. Jonas Sonnenschein, koordinator kampanje *Ostajamo na tleh – leto brez leta 2020*, katere pobudnica je nevladna organizacija Umanotera, pri tem opozarja: »Potovanja z letalom so ugodna, zato se ljudje pogosto odločajo za krajše izlete konec tedna – potovanjem z letalom se tako mnogi ne morejo odreči.«

A udeleženci projekta *Yoalin* so dokazali, da je mogoče izjemna potovanja doživeti tudi brez uporabe letala, kar kažejo tudi njihova poročila in fotografije, s katerimi so se udeležili natečaja za najboljše fotografije in kratke zgodbe. »Osebna srečanja so tista, zaradi katerih se upočasnjeno potovanje spremeni v edinstveno doživetje. Pri potovanju, na katerem se odpovemo uporabi letala, je že sama pot del doživetja: tako lahko neposredno spoznavamo prebivalce Alp in njihove življenjske zgodbe, istočasno pa pridobimo veliko več izkušenj,« je dejala Karin Augsburg, članica Mladinskega sveta CIPRE (CYC). Po besedah večine udeležencev projekta *Yoalin*, je ta zelo vplival na njihovo mobilnostno vedenje. Število privrženecv gibanja, ki se zavzema za potovanja uporabe letal, se tako stalno povečuje.

Projekt *Youth Alpine Interrail* Mladinskega sveta CIPRE (CYC) in CIPRA International sta 100 mladim omogočila, da so se na raziskovanje Alp podali z vlakom. Projekt bodo izvedli tudi letos, tako kot leta 2018 in 2019, ko so finančno podporo zagotovili švicarski Zvezni urad za prostorski razvoj, fundacija RHW, avstrijsko Zvezno ministrstvo za trajnostni razvoj in turizem, lihtenštajnski Urad za okolje in nemško Zvezno ministrstvo za okolje, varstvo narave in jedrsko varnost.

Več informacij na:

www.energie-umwelt.ch/haus/oeffentlicher-verkehr-mobilitaet/mobility-impact (de, fr), <http://yoalin.org/> (en), www.umanotera.org/kaj-delamo/trajne-vsebine-projekti-kampanje/leto-brez-leta-2020/ (sl)

Zbirka, ki pripoveduje zgodbe o uspešnem ohranjanju ogrožene pokrajine

CIPRA je popisala primere, ko je ljudem pred uničenjem uspelo rešiti naravne in kulturne pokrajine na območju Alp, in jih objavila v svoji novi zbirki.

Danes je Greina ena najlepših pokrajin v Švici. (c) Patric Peng

Se še spomnite načrtov iz osemdesetih let, po katerih naj bi planoto [Greina](#) najprej poplavili, nato pa prav tam zgradili hidroelektrarno z zbiralnim jezerom. Načrti za gradnjo so bili opuščeni, danes pa je Greina ena najlepših pokrajin v Švici in enako priljubljena pri domačinih kot obiskovalcih. CIPRA se je odločila, da bo spomin na pred uničenjem rešene pokrajine, kot je Greina, in seveda njihove rešitelje počastila z zbirko prispevkov, ki jih je začela objavljati 11. decembra 2019, ko obeležujemo mednarodni dan gora.

Zgledni projekt ohranitve mokrišča

Primer rešene pokrajine je tudi Mornaški morost (*Murnaueer Moos*) na jugu Nemčije, največje še neokrnjeno mokrišče na alpskem obrobju v Srednji Evropi, ki združuje mozaik manjših biotopov, kot so močvirja, sestoji nizkega in visokega šašja, stelnji travniki in mogočno, neokrnjeno visoko barje, pri katerem znaša debelina šotnih plasti do 25 metrov. Da se je Mornaški morost v tej obliki ohranil do danes, se moramo zahvaliti predvsem botaničarki Ingeborg Haeckel ter narečnemu pesniku in zoologu Maxu Dinglerju iz Zveze za varstvo narave, ki sta zahvaljujoč svoji nepopustljivosti uspela preprečiti več posegov v to edinstveno kulturno pokrajino izredne naravovarstvene vrednosti.

Planinski orel namesto širitve smučišča

Naslednji primer iz zbirke je Les Vans, območje Natura 2000, ki leži v občini Chamrousse v francoskih Alpah. Gre za pomemben naravni habitat ruševca, belke, planinskega orla in redkih rastlinskih vrst, kot sta oklep *Andresace vandelli* in dvobarvna kosmatulja *Saussurea discolor*. Napoved občine iz leta 2015 o nameravani širitvi lokalnega smučišča je spodbudila skupino 25 okoljskih organizacij, med njimi tudi CIPRO Francija, da je aktivirala več kot 600 ljudi, ki so pod vrhom 2.400 metrov visokega Vansa s svojimi telesi oblikovali veliko srce in tako jasno izrazili svoje nestrinjanje z načrtovanim projektom. Konec leta 2016 je občina projekt ustavila.

Zgodbe o primerih uspešnega ohranjanja ogrožene pokrajine iz vseh alpskih držav so objavljene na www.cipra.org/sl/dosjeji/narava-in-clovek/ohranjene-pokrajine.

EUSALP 2020: Francija soočena z izzivi

Spodbujanje sodelovanja mladih bo v letu 2020 za CIPRO Francija ena od ključnih tem pri predsedovanju EUSALP. (c) Caroline Begle, CIPRA International

Z novim letom je predsedovanje EUSALP od Italije prevzela Francija. Francosko predstavništvo CIPRE bo pri tem sodelovalo s predlogi glede regionalnega kmetijstva, sodelovanja mladih v procesih odločanja in pri drugih temah.

Turizem, mobilnost, mladi, hribovsko kmetijstvo, podnebje in gospodarstvo v preobratu so teme, za katere CIPRA Francija na delavnicah, v intervjujih in z raziskavami pripravlja predloge ukrepov, ki naj bi se obravnavali v okviru francoskega predsedovanja EUSALP. Makroregionalna strategija EU za Alpsko regijo (*EU Strategy for the Alpine Region – EUSALP*) je nadnacionalen instrument sedmih alpskih držav in 48 alpskih regij iz leta 2015, katerega namen je skupno soočenje z izzivi na alpskem območju. Francija bo do konca leta 2020 poleg EUSALP predsedovala tudi Alpski konvenciji.

Več regionalnega kmetijstva, manj prometa

Kako posredovati pri konfliktih, ki zaradi rabe nastanejo med turizmom in hribovskim kmetijstvom? Kakšna je prihodnost alpskega kmetijstva? Na pobudo CIPRE Francija se tovrstnim vprašanjem posveča akcijski načrt EUSALP. Marc-Jérôme Hassid, direktor CIPRE Francija, je prepričan, da se je treba v večji meri osredotočiti prav na kratke proizvodne verige v kmetijstvu, saj naj bi te pozitivno vplivale na regionalno kakor tudi ekološko kmetijstvo. »Uživanje lokalno pridelane hrane prispeva tudi k zmanjšanju prometa na tranzitnih poteh.«

Nove poti do kakovostnega življenja na podeželju

Zlasti podeželske regije v alpskem prostoru so tiste, ki so izpostavljene procesu staranja prebivalstva, torej so mladi tisti, ki morajo pokazati nove poti do kakovostnega življenja na podeželju. CIPRA Francija tako že intenzivno sodeluje v delovni skupini *Jeunes* pri *Comité de Massif des Alpes* in predsedstvo EUSALP med drugim poziva k organizaciji mednarodnega dogodka, namenjenega mladim.

Organizirana bo tudi konferenca na temo energetskega prehoda in socialno-ekološke prenove družbe. Kaspar Schuler, sodirektor CIPRE International, k temu dodaja: »Če želimo okrepiti vlogo alpskega prostora, je treba lokalnim prebivalcem zagotoviti finančna sredstva in politično oblast za samoodločanje. Subsidiarnost in federalizem namreč omogočata samoiniciativnost.«

Nadaljnje informacije:

www.cipra.org/fr/cipra/france/actions/SUERA (fr), www.alpine-region.eu (en), www.alpconv.org

Gradnja predora in Alpska konvencija

V avstrijskem obmejnem mestu Feldkirch že leta razpravljajo o gradnji obvoznice skozi predor. Za projekt je bilo pred kratkim že izdano gradbeno dovoljenje, a gradnja bi lahko pomenila kršitev Alpske konvencije.

Sporen gradbeni projekt – predor v Feldkirchu/A bo povzročil tudi rast tranzitnega prometa. (c) torstensimon, Pixabay

Dve avtocesti in mesto, ki ima težave s prometom – gledano iz zraka, Feldkirch ni le najzahodnejša avstrijska občina, temveč tudi ozko grlo pri pretoku cestnega prometa. Po vzhodnem delu Renske doline poteka avstrijska avtocesta A 14, po zahodnem pa švicarska avtocesta A 13. Med poglavitnima alpskima prometnicama je le sedem kilometrov zračne črte. Središče Feldkircha je stalno zatrpano z avtomobili dnevnih migrantov, ki se vozijo na delo v Lihtenštajn in Švico ali v nasprotno smer. Narašča tudi število tovornih vozil, ki za tranzit v smeri sever - jug uporabljajo mejni prehod Tisis - Schaanwald.

Nove ceste, še več prometa

Razbremenitev razmer v prometu naj bi zdaj zagotovil predor, vključno s podzemnim krožiščem, katerega vrednost je ocenjena na več sto milijonov evrov. Prve dni novembra 2019 je avstrijsko upravno sodišče sicer že izdalo dovoljenje za začetek gradnje, a gradnja predora težav ne bo

odpravila, temveč le odložila, opozarja Monika Gstöhl iz CIPRE Lihtenštajn: »Nove ceste pomenijo tudi več prometa, zato je nesmiselno avtomobilski povezovalni promet speljati po gosto poseljenem območju.« Poleg tega bo za promet znotraj alpskega območja zaradi predora nastala nova povezava cest višjega reda med avtocestama A 14 in A 13, dodaja Reinhard Gschöpf iz CIPRE Avstrija: »Tu gre morda že za kršitev 11. člena Protokola o izvajanju Alpske konvencije na področju prometa.« Že zaradi predhodnega projekta so nastale večletne zamude pri sprejemanju prometnega protokola Alpske konvencije, mednarodnega sporazuma o celovitem varstvu in trajnostnem razvoju Alp, ki so ga podpisale vse alpske države.

Sicer pa je le nekaj kilometrov severneje načrtovana gradnja še ene hitre ceste (Bodensee-Schnellstrasse S18), ki bo povezala Avstrijo s Švico, na jugu Alp, med Avstrijo in Slovenijo, pa gradijo drugo cev karavanškega predora. Leta 2010 je bil zavržen projekt za gradnjo obvoznice v Grenoblu / F, ki je predvideval šest kilometrov novih cest in gradnjo predora. Razlog sta bili rabsodba javne preiskovalne komisije in močna zavzetost lokalnega prebivalstva.

Viri in nadaljnje informacije:

www.derstandard.de/story/2000110598439/stadttunnel-feldkirch-darf-gebaut-werden (de), www.feldkirch.at/leben/news/detail/detail/stadttunnel-feldkirch/ (de), <https://vorarlberg.orf.at/stories/3019777/> (de), www.vaterland.li/liechtenstein/vermischtes/stadttunnel-laesst-gegner-nicht-los;art171,400954 (de), www.stadttunnel.at/ (de), www.debatpublic.fr/projet-rocade-nord-grenoble (fr)

Zdravju škodljiv tranzitni promet

Onesnaženi zrak – dnevno brennerski prelaz prepelje na tisoče tovornjakov (c) European Roads_flickr

Vzdolž brennerske osi morata imeti prednost zdravje ljudi in okolje, se glasi zahteva, ki so jo CIPRA Italija in okoljska združenja naslovili na italijansko prometno ministrico.

Delež čezalpskega tovornega prometa, ki se odvija prek prelaza Brenner, dosega 55 odstotkov; v letu 2018 so našteji 2,42 mio. tovornjakov, ki so se zapeljali čez prelaz, to pa ustreza 7,4-odstotni rasti v primerjavi z letom 2017. Število tovornih vozil, ki letno prečkajo Brenner, je višje od števila tovornjakov, ki so prečkali vse švicarske in francoske prelake skupaj. Emisije onesnaževal ob tranzitni poti vse pogosteje presegajo dovoljene mejne vrednosti. Več prometa pomeni večje obremenitve za okolje.

Kljub temu pa je italijanska ministrica za promet, Paola De Micheli, decembra lani nasprotovala ukrepom, ki jih za omejitev tranzitnega prometa na brennerski osi namerava sprejeti Avstrija. Po mnenju avtoprevozniškega lobija naj bi avstrijski ukrepi omejevali prosti pretok blaga na območju EU.

Številne italijanske okoljske organizacije so prometno ministrico v svojem dopisu opozorile, da je zdravje ljudi, ki živijo vzdolž tranzitne poti, ravno tako pomembno kot interesi prevoznih podjetij. V dopisu, naslovljenem na ministrico, organizacije zahtevajo sprejetje konkretnih ukrepov, s katerimi bi bilo mogoče zmanjšati vplive na okolje, ki naj bi segali od izkoriščanja prostih zmogljivosti obstoječe železniške proge do fleksibilnega omejevanja hitrosti s ciljem zmanjšanja emisij glede na kakovost zraka. »Ta sistem se sicer že preizkuša na italijanskem odseku A 22, vendar ga je treba nujno vpeljati v prakso,« zahteva Francesco Pastorelli, direktor CIPRE Italija. Preusmeritev tovora s ceste na železnico bo uspela le, če bodo povzročitelji krili zunanje stroške, ki so posledica okoljske škode in škodljivih vplivov na zdravje ljudi, in če bo uvedena alpska tranzitna borza.

Viri in nadaljnje informacije:

www.umwelt.bz.it/aktuelles/presse/transitverkehr-schreiben-der-umweltverb%C3%A4nde-an-die-ministerinnen-in-rom.html (de), www.salto.bz.it/article/17012020/ministra-intervenga (it), www.dislivelli.eu/blog/merci-libere-di-circolare.html (it), www.askanews.it/economia/2019/12/02/de-micheli-a-ue-limite-camion-al-brennero-rischia-blocco-merci-pn_20191202_00172/ (it), <https://brennerlec.life/it/home> (it)

Skupaj se spominjamo Danila Reja

Simbol prijateljstva – Memorial Danila Reja povezuje zavarovana območja na celotnem območju Alp že 25 let.
© ALPARC

Predstavniki zavarovanih območij v Alpah se že 25 let srečujejo na vsakoletnem Memorialu Danila Reja. Januarja 2020 so se v avstrijskih Visokih Turah udeležili športnega tekmovanja, to pa je bila tudi priložnost za novo izmenjavo mnenj in izkušenj.

Danilo Re je bil naravovarstveni nadzornik v nekdanjem parku Valle Pesio e Tanaro, današnjem vodstvu parkov in naravnih rezervatov pokrajine Cuneo/I. Leta 1995 se je smrtno ponesrečil v delovni nesreči. Tradicionalni memorial, ki poteka v spomin na tragično preminulega sodelavca, se je letos odvijal od 16. do 19. januarja v avstrijskem Nacionalnem parku Visoke Ture. Začetki prireditve sicer segajo v leto 1996, ko je bilo za naravovarstvene nadzornike piemontskih parkov prvič organizirano športno tekmovanje, ki je sčasoma prešlo v dogodek z mednarodno udeležbo, zadnjih nekaj let pa so

njegov sestavni del tudi delavnice za sodelavce zavarovanih območij v Alpah. Ključna tema je vsako leto druga – letošnja delavnica je bila posvečena vlogi naravovarstvenih nadzornikov z vidika vplivov podnebnih sprememb na njihovo vsakdanje delo, ki ga opravljajo na alpskih zavarovanih območjih.

Memorial pa je veliko več kot samo tekmovanje in delavnica, saj simbolizira prijateljstvo, a tudi prizadevanja in skupne cilje vseh skupnosti, ki nadzorujejo in ohranjajo zavarovana območja v Alpah. Poleg možnosti za udeležbo na tekmovanjih v različnih športnih panogah, kot so smučanje, tek, alpinizem in streljanje, spominska slovesnost nudi tudi priložnost za družabno srečanje. Dogodek promovira zavarovana območja v alpskem prostoru na mednarodni ravni, tako v logističnem in športnem pogledu kakor tudi z oziranjem na vidike, ki se navezujejo zlasti na turizem in varstvo okolja. Memorial se je odvijal v sodelovanju z Mrežo zavarovanih območij v Alpah (*Alparc*), ki je letos ob tej priložnosti sklicala tudi svojo generalno skupščino.

Več informacij na:

www.alparc.org/danilore/index.php/slo/

Doživljanje gorskih prelazov in dolin: priročnik za načrtovanje interpretacije dediščine

Gneča na Vršiču © L.Caharija

V priročniku razložimo, kaj je interpretacija dediščine, zakaj lahko pripomore k predruženju vedenja obiskovalcev zaščitene območij, pojasnimo, kako ji to uspeva, kako jo načrtovati ter na primeru izvrstnega poligona za interpretacijo – gorskega prelaza Vršič navedemo možne teme zanjo.

Rast števila gostov že dolgo ni več smiselni kazalnik uspešnosti turistične industrije, prej nasprotno: doseganje vse večjega števila obiskovalcev večinoma ne odraža zdrave turistične strategije, saj prekoračena zmogljivost območja vodi v njegovo degradacijo.

Svetovna turistična organizacija kot enega izmed načinov za povečanje turistične potrošnje, ki pa hkrati tudi odvrta veliko težav, povezanih z množičnim turizmom, predlaga posebno vejo komunikacije – interpretacijo dediščine.

Kot primer območja interpretacije smo vzeli cesto na gorski prelaz Vršič, ki leži v Triglavskem narodnem parku. Pokazali smo na velik potencial območja vršiške ceste z vidika interpretacije dediščine in njene številne koristi.

S priročnikom želimo spodbuditi strateški in načrtovalski pristop k interpretaciji dediščine (izdelavo strategije interpretacije dediščine območja), s čimer bi dosegli kakovostnejše doživljanje Triglavskega narodnega parka, naravnih zanimivosti in kulturne dediščine ob Vršiški cesti.

S predruženjem vedenja, vzpostavljanjem osebnega odnosa do prostora in poglobljenim razumevanjem pomenov tega prostora pa lahko ob vzporednih ukrepih (zagotovljenih tematskih načinih premikanja, drugih prevoznih storitvah ipd.) posledično dosežemo tudi mirnejši promet na območju Vršiške ceste ter zmanjšamo nezaželene in škodljive učinke prometa na njej.

Dokument lahko koristi tako domačinom in lokalnim turističnim ponudnikom kot upravljavcem in načrtovalcem razvoja turizma ob Vršiški cesti. Interpretacija dediščine namreč ni namenjena samo obiskovalcem, ampak v prvi vrsti domačinom, saj je to način ohranjanja lokalne identitete, lokalnega izročila v zvezi s posameznimi temami, tradicionalnih znanj in vrednot.

Priročnik je nastal v sodelovanju CIPRE Slovenija ter zavoda za pristna doživetja Poseben dan, v okviru projekta Usmerjanje obiska v Triglavskem narodnem parku (CLLD), ki ga sofinancira EU iz Evropskega kmetijskega sklada za razvoj podeželja in RS v okviru Programa razvoja podeželja 2014-2020.

Oh ...

Vprašanje verodostojnosti – avstrijsko smučišče Ischgl se oglašuje kot »podnebno nevtralno«.

Avstrijsko zimsko smučarsko središče Ischgl, »alpska Ibiza«, doslej ni ravno izstopalo po skromnosti. Pred kratkim se je kraj razglasil za »največje podnebno nevtralno smučišče na območju Alp«. Za pogon žičniških naprav v Ischglu večinoma uporabljajo električno energijo, proizvedeno iz vodne energije, spodnjo postajo žičnice in gorsko restavracijo ogrevajo z geotermalno energijo, teptalni stroji opravljajo meritve višine snega z GPS, tako da je umetno zasneževanje potrebno v čim manjšem obsegu. Razširili so tudi mrežo smučarskih avtobusov, v dolini so posadili na tisoče dreves. Glede preostale količine emisij CO₂ se je smučišče odkupilo s sponzoriranjem projekta pogozdovanja v Peruju.

Seveda vse to odpira vprašanja. Kako smučišče gigantskih razsežnosti – z 239 kilometri smučarskih prog in 45 žičnicami – uskladiti z zahtevami varstva podnebja? Gre tukaj za zeleno oglaševanje? Ko govorimo o smučanju, večina emisij nastane pri prihodu smučarjev na destinacijo. Kako se 33 mio. evrov težak »parking lounge« za 640 avtomobilov sredi vasi ujema s smučiščem, ki naj bi uresničevalo načelo »podnebne nevtralnosti«? Kako se to sklada s konferencami za medije v Moski in Sankt Petersburgu, na katerih so ruske goste vabili, naj samo vstopijo na letalo in si privoščijo nekaj dni smučanja in zabave? Varstvo podnebja v turistični Meki zabave – glede verodostojnosti svojega sporočila se bodo v Ischglu morali očitno še potruditi

...

Viri:

www.tt.com/wirtschaft/standorttirol/16309644/saisonstart-in-ischgl-mit-neuen-baeumen-zum-klimaneutralen-skigebiet (de), www.faz.net/aktuell/reise/klimawandel-hat-der-wintersport-noch-eine-zukunft-16534026-p2.html (de), <https://kurier.at/chronik/oesterreich/die-russen-sind-in-den-skigebieten-zurueck/239.483.357> (de), www.derstandard.at/story/2000113154680/wie-heimische-skigebiete-klimafreundlicher-werden-wollen (de), www.tt.com/panorama/verkehr/11706441/33-millionen-fuer-neue-parking-lounge-ischgl (de), <https://video.lastampa.it/cuneo/con-l-aereo-sulle-piste-da-sci-l-insolito-ed-efficace-metodo-per-essere-il-primo-sugli-impianti/108785/108795> (it)

Priveditve

Dan teka na smučeh s projektom Alpe Adria Karavanke/Karawanken, park regija doživetij, 08.02.2020, Jezersko/SI . [Več...](#)

Prešernov smenj, 08.02.2020, Kranj/SI. [Več...](#)

Vodni viri in alpske reke: prilagajanje na izzive podnebnih sprememb, 18.-19.02.2020, Annecy/F. [Več...](#)

Usposabljanje za multiplikatorje - Trajnostna mobilnost v šolah in vrtcih, 04.-05.03.2020, da se objavi/SI. [Več...](#)

Alpski turizem, šport na prostem in trajnost, 25.-26.05.2020, Prien am Chiemsee/D. [Več...](#)